

★ **אסיר נדקר בשאטה על רקע מעשה הסדום**

האסיר מת מפצעיו ★ האסירים לכדו סוהרים ואיימו

להעלות את הכלא באש ★ הסוהרים כיוונו נישקם

כלא שאטה

על סף המרד!

מאחז זאב יפת

נציב בתי הסוהר אריה ניר

הבריחה הגדולה מכלא שאטה ב-1958 - האסירים שנתכסו מחתינים לחקירתם

לרשותו, במידה שהאסירים לא יותרו על דרישתם זו. האסירים ויתרו. מקץ שש שעות שב הסדר על כנו. הסוהרים הלכודים שוחררו ומצבורי העצים סולקו מתאי המגורים. ניר האמין כי יעלה בידו להשתיק את הפרשה, המובאת כאן לראשונה, ולהעלימה מידיעת הציבור.

אסירים בצבת האימה

ב שיחת ביכור שקיימנו עם גונדר ניר, הוא נשאל אם אכן נרצח אחד מאסירי כלא שאטה, בחודש אוגוסט השנה. השיב הנציב: „שום אסיר לא נרצח. רק אחד האסירים, זאג'מו שוואחנה, נפצע קל בקטטה.“ כאשר צוינו בפניו תאריך פטירתו של האסיר, ודו"ח חוקר מיקרי המוות, שבו נקבע כי האסיר מת כתוצאה מדקירת סכין שפגעה בעורק חיוני בגופו, ציין הנציב: „מה שאני יודע הוא שהאסיר נפצע קל. נראה שבבית החולים הסתבך מצבו. אולי הוא באמת נפגע בצורה אנושה, ולכן מת.“ אחת השאיפות הכמוסות של מרבית האסירים, שלא

רו פסינים לצוואריהם, ערמו עצים בתאיהם ואיימו לרצוח את הסוהרים ולהעלות את בית הכלא באש.

הסוהרים התבצרו על חומות בית הכלא סביב, בפקודו של מפקד הכלא, שלום רוזיליו, כיוונו את קני-מיקלעיהם לעבר מגורי האסירים, והמתינו לפקודת-הירי. בריבוי הוועק לכלא שאטה גונדר אריה ניר, נציב שירות בתי הכלא. הוא פתח במשאומתן עם האסירים. המתקוממים העלו המש דרישות:

- יורשה להם להיפגש עם עיתונאים, כדי שיוכלו להתריע בפניהם על מצבם הירוד.
- תיפסק ההתעללות באסירים.
- יינתן אוכל משופר.
- תיפתחנה ביותיזימוד.
- יינתן היתר לקיים ביקורי החג „מעבר לרשת“ (מתן רשות לשוחח פנים-אל-פנים עם מבקרי-הם, בהשגחת הסוהרים, בלא שתפריד רשת בין האסירים לבין מבקריהם).
- נציב שירות בתי הסוהר נענה בחיוב לארבע מבין חמש הדרישות. הוא התנגד לבקשה הראשונה, הבהיר לאסירים בפירוש כי לא ירשה ביקור של עיתונאים בכלא, ולא יהסס לדכא את ההתקוממות בכל האמצעים העומדים

בחודש שעבר התמרדו אסירי כלא שאטה, הצמידו סכינים לצוואריהם של שלושה סוהרים, איימו לרצוחם ולהצית את בית הכלא. היתה זו מרידת-האסירים הראשונה בארץ מזה 17 שנים. מרידת-אסירים קודמת, באותו בית-כלא עצמו, אירעה בחודש אוגוסט 1958. היתה זו אז מרידה עקובה-ימדם, שהפילה 15 חללים. בימים אלה שוב נמצא כלא שאטה במצב של לפני-התמוצות. „העולם הזה“ חושף את המתרחש מאחורי סורגי כלא שאטה, ומנתח את הגורמים שיובילו, בי הכרה, למרידה נוספת בעתיד הקרוב מאד.

- ב-21 בחודש אוגוסט השנה, נדקר אסיר ככלא שאטה על רקע מעשה-הסדום.
- ב-23 באותו חודש, מת האסיר מפצעיו.
- ב-24 בחודש, למחרת מות האסיר, ביקר שו האסירים לקיים יוביאנד כלדי על מות חבי-רב. דרישתם נענתה בשלידה. שילמונות ביתי-הכלא הזהירו את האסירים כי יפעלו נגדם בי-יד קשה, אם יפרו את מהקדי-החיים השיגרתית של בית הכלא.
- ב-3 בחודש ספטמבר התמרדו אסירי כלא שאטה. הם לכדו שלושה סוהרים, הצמי